

ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΙΑ

(*Asymmetrasca decedens*, *Empoasca decipiens*, *Zygina rhamni*, *Jacobiasca lybica*
Arboridia adanae, κ.ά.)

Εμφανίστηκαν στην Κρήτη τη δεκαετία του 80. Θεωρούνται έντομα δευτερεύουσας σημασίας. Η μετάπτωσή τους σε εχθρό κύριας σημασίας οφείλεται σε διατάραξη της βιολογικής ισορροπίας στο οικοσύστημα του αμπελώνα λόγω αλόγιστης χρήσης φυτοπροστατευτικών.

Περιγραφή - Βιολογία

Προσβάλλουν πολλά φυτικά είδη (πολυφάγο), αλλά δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση στο αμπέλι.

Διαχειμάζουν για μεγάλο διάστημα, σαν τέλεια έντομα, σε διάφορα φυτά (κωνοφόρα, κυπαρίσσι, κισσός, καλάμια, δαμασκηλιά, μηλιά, δρύς, βάτα, φασολιά, λιγκούστρα κλπ.). Συμπληρώνουν 3 - 4 γενιές το χρόνο. Ο βιολογικός τους κύκλος εξαρτάται από τη θερμοκρασία.

Είναι είδη μεταναστευτικά. Με τη βοήθεια του ανέμου μετακινούνται ταχύτατα από περιοχή σε περιοχή. Το γεγονός αυτό δυσκολεύει την εκτίμηση των πληθυσμών τους σε ένα αμπέλι. Συγκεντρώνονται περισσότερο στην περιφέρεια των αμπελώνων.

Τέλειο έντομο: Είναι έντομο μικρό (3 – 4 χλστ) αλλά φαίνεται μεγαλύτερο λόγω των φτερών που προεξέχουν. Μοιάζει με μικρό τζιτζίκι γι' αυτό οι αμπελουργοί το ονόμασαν αυθόρμητα τζιτζικάκι. Έχει χρώμα πράσινο με διαφανή φτερά. Μεταφέρεται σε μεγάλες αποστάσεις με τον άνεμο.

Αυγό: Γεννά 20 - 60 αυγά (λευκά, υαλώδη). Δεν είναι ορατά επειδή τα βάζει μέσα στους ιστούς των νεαρών φύλλων, κατά μήκος των κεντρικών νευρώσεων.

Ατελή στάδια (νύμφες) : έχουν μήκος 1 – 3 χιλ. και βρίσκονται στην κάτω επιφάνεια των ώριμων φύλλων. Κινούνται γρήγορα με χαρακτηριστική πλάγια κίνηση (όπως τα καβούρια). Το χρώμα τους είναι συνήθως ανοικτό πράσινο και αφήνουν λευκές εκδύσεις. Γίνονται εύκολα αντιληπτά και καταμετρούνται γρήγορα στις δειγματοληψίες.

Τέλειο έντομο (πτερωτό)

Νύμφη (άπτερη)

Ζημιές - Συμπτώματα :

Οφείλονται στην τροφική τους δραστηριότητα. Απομυζούν τους χυμούς, καταστρέφουν τα κύτταρα με το σάλιο τους που είναι τοξικό και προξενούν βλάβες στο αγωγό σύστημα που εφοδιάζει τα φύλλα με θρεπτικά στοιχεία.

Τα πρώτα συμπτώματα εκδηλώνονται στα φύλλα της ακραίας βλάστησης αλλά είναι εντονότερα στα αναπτυγμένα φύλλα. Παρατηρείται περιφερειακός μεταχρωματισμός του ελάσματος που εξαπλώνεται στις μεσονεύριες περιοχές (ανοικτοκίτρινος στις λευκές ποικιλίες και κοκκινωπός στις ερυθρές). Τα φύλλα καρούλιάζουν, κατσαρώνουν και μοιάζουν με καψαλισμένα.

Η φωτοσυνθετική ικανότητα του φυτού περιορίζεται. Οι βλαστοί δεν αναπτύσσονται κανονικά και παραμορφώνονται.

Σε περιπτώσεις έντονης προσβολής η ξυλοποίηση των κληματίδων είναι ατελής ενώ τα σταφύλια ωριμάζουν δύσκολα με επιπτώσεις στην παραγωγή.

Λευκή έκδυση πάνω αριστερά και νύμφη κάτω δεξιά

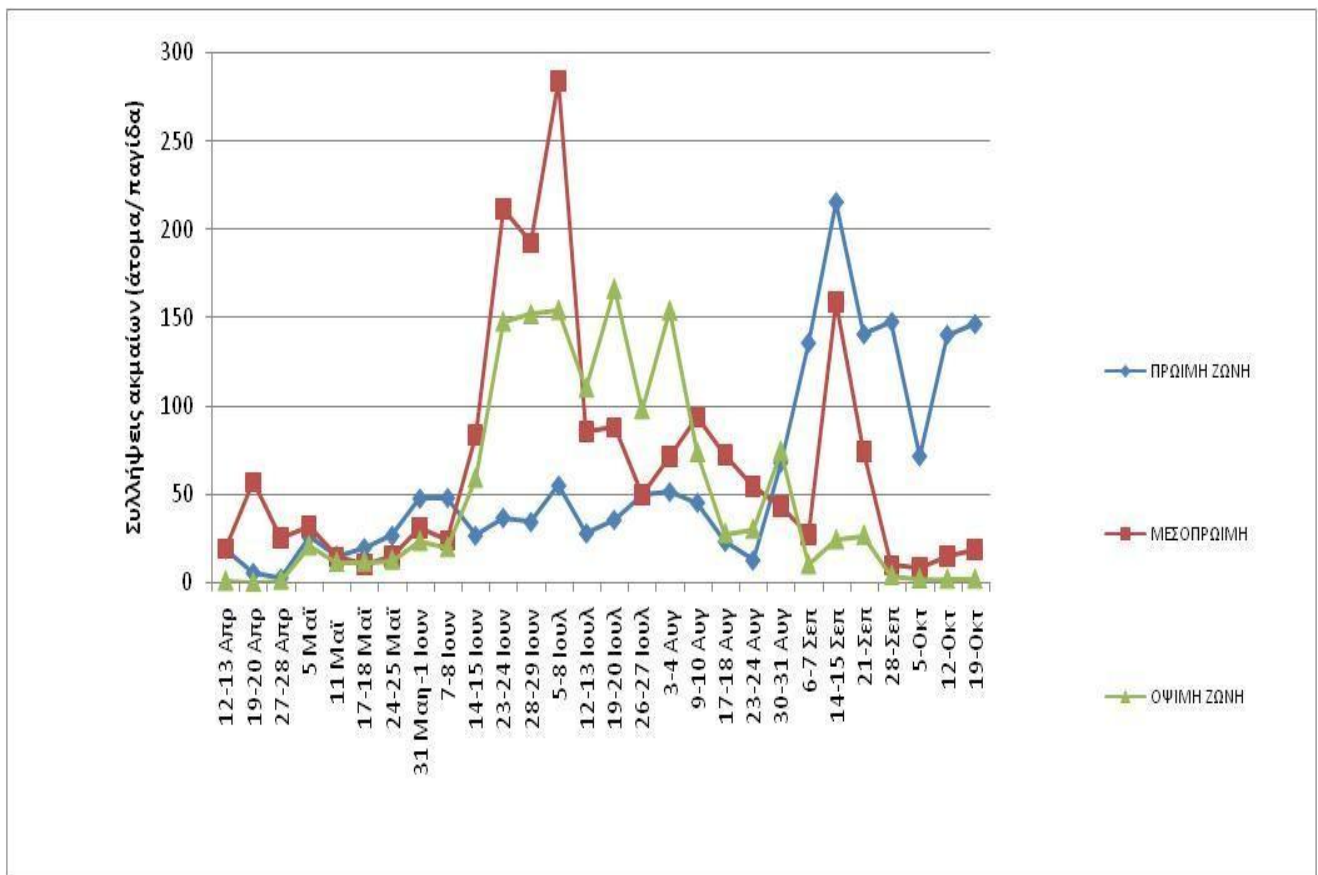
Καρούλιασμα και μεταχρωματισμός σε φύλλα ποικιλίας σουλτανίνα.

Αντιμετώπιση

Έχουν πολλούς φυσικούς εχθρούς που ελέγχουν ικανοποιητικά τους πληθυσμούς τους. Αναπτύσσουν εύκολα ανθεκτικότητα στα φυτοφάρμακα. Για τους λόγους αυτούς η χρήση εντομοκτόνων στο αμπέλι πρέπει να είναι η απολύτως αναγκαία.

Η αντιμετώπιση στοχεύει στα νεαρά στάδια (νύμφες) και οι χρόνοι αντιμετώπισης υπολογίζονται με κίτρινες κολλητικές παγίδες αλλά κυρίως με δειγματοληψίες.

- Στις χρωμοπαγίδες καταγράφονται οι συλλήψεις των τέλειων εντόμων (περωτά). Συνήθως η αντιμετώπιση τοποθετείται χρονικά 2-3 εβδομάδες περίπου μετά το μέγιστο των συλλήψεων στις χρωμοπαγίδες με όριο επιζημιότητας τα 200-250 άτομα ανά εβδομάδα ή τις συνεχόμενες αυξημένες εβδομαδιαίες συλλήψεις (Εικ.1).
- Στις δειγματοληψίες ελέγχονται κάθε φορά 50-100 φύλλα, 1 φύλλο ανά πρέμνο. Ο έλεγχος γίνεται σε φύλλα που βρίσκονται στο μέσο του βλαστού έως και δυο φύλλα πριν την κορυφή. Μετρούνται οι νύμφες (άπτερα άτομα) που υπάρχουν στην κάτω επιφάνεια τους. Το όριο επιζημιότητας που δικαιολογεί διαχείριση των πληθυσμών είναι 50 - 100 άτομα στα 100 φύλλα.

Εικ.1.Τζιτζικάκια: Ενδεικτικές εβδομαδιαίες συλλήψεις ακμαίων (περωτών) σε κίτρινες κολλητικές χρωμοπαγίδες μονής όψεως (20cm x 25cm) σε πρώιμες, μεσοπρώιμες και όψιμες περιοχές του ν. Ηρακλείου (Μ.Ο. τριών παγίδων/ζώνη).